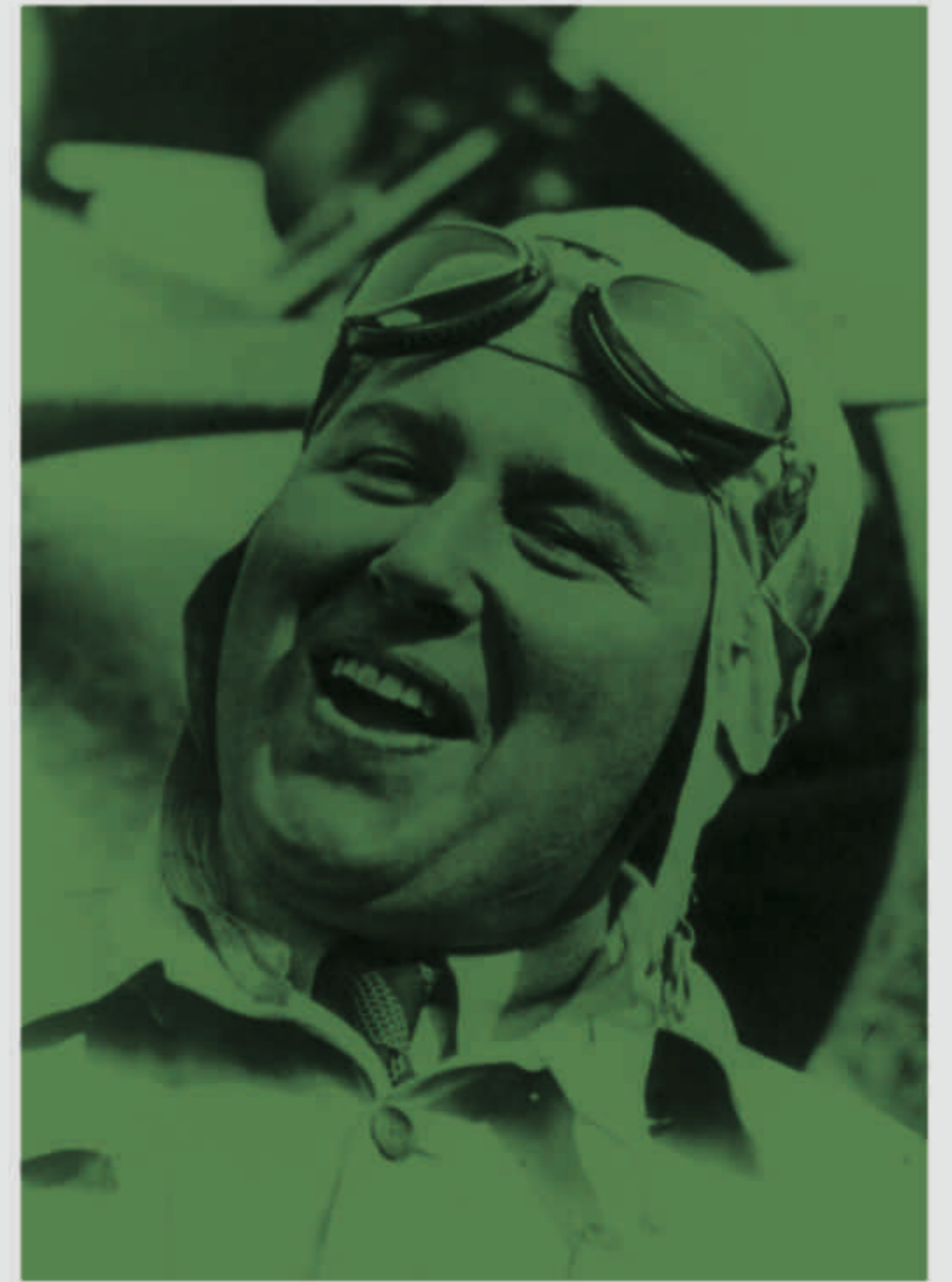
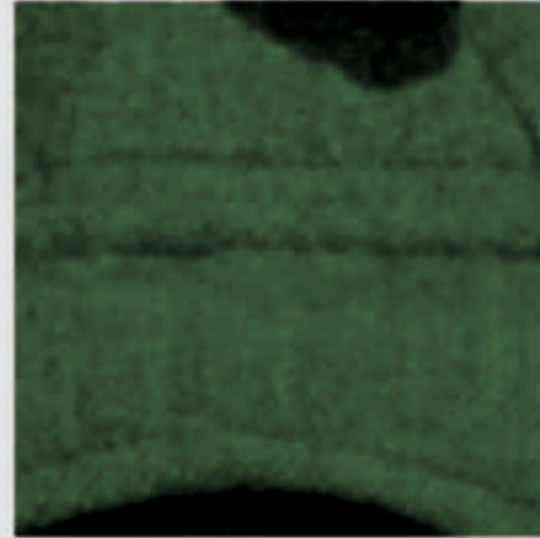

Bolesław Orliński

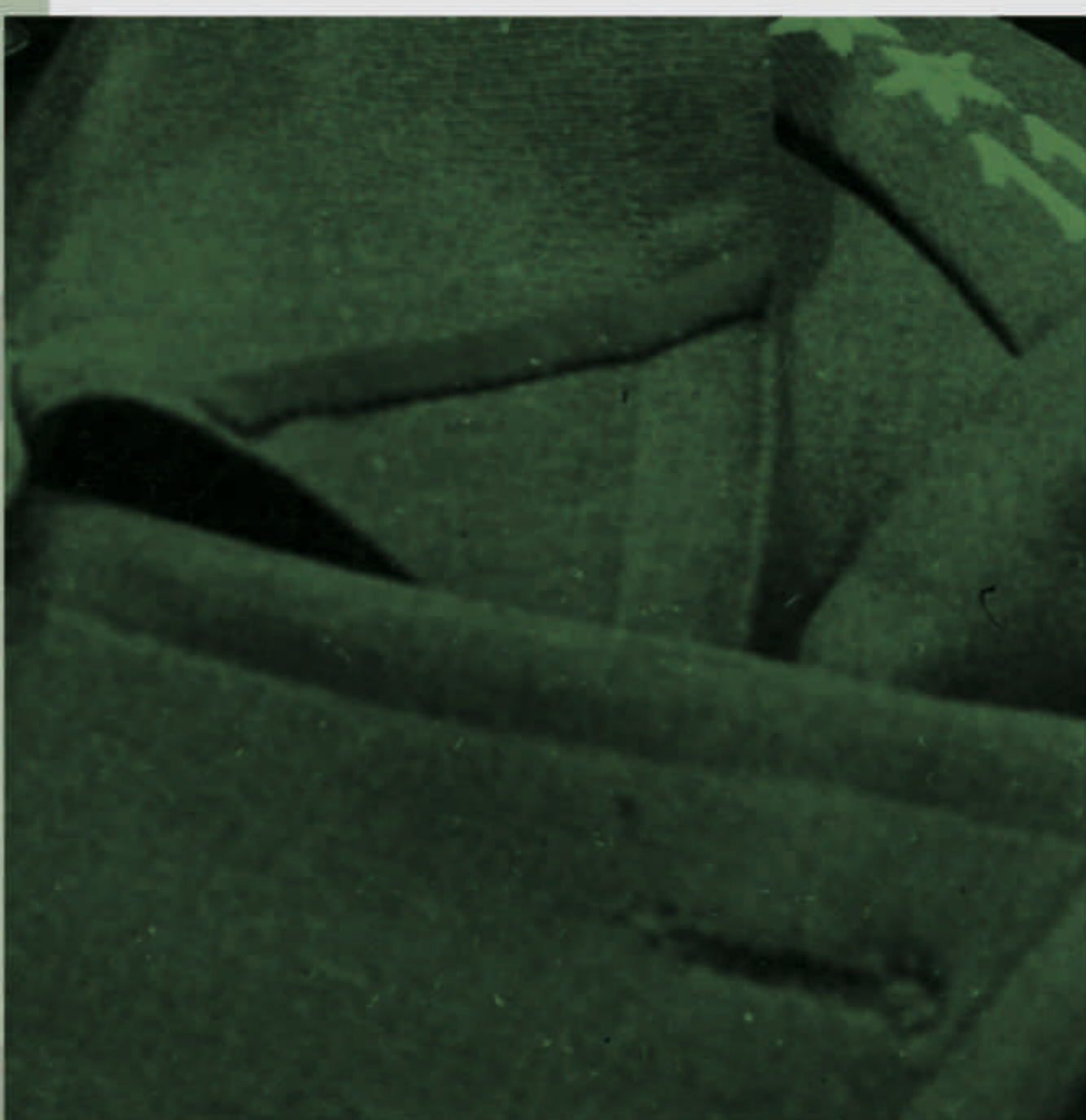
INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

BE BIOGRAFIE
WYSTAWY
ELEMENTARNE

Pilot klasy światowej

We wrześniu 1926 r. nazwisko Bolesława Orlińskiego pojawiło się w gazetach na całym świecie. Wszystko to za sprawą pionierskiego lotu z Warszawy do oddalonego o ponad 10 tys. km Tokio – i z powrotem. Dokonany w rekordowym czasie przelot zapisał lotnika i odrodzoną Polskę na kartach historii światowego lotnictwa. Orliński w znacznym stopniu przyczynił się do rozwoju polskiego lotnictwa testując prototypy samolotów konstruowanych i produkowanych przez Państwowe Zakłady Lotnicze. Ponadto reprezentował kraj w zawodach i pokazach na całym świecie. Jego umiejętności, połączone z doświadczeniem, okazały się bezcenne w czasie II wojny światowej. W Wielkiej Brytanii wyszkolił setki pilotów. Również sam, jako dowódca 305. Dywizjonu Bombowego „Ziemi Wielkopolskiej i Lidzkiej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego” wykonywał loty bojowe. Bolesław Orliński był jedną z najważniejszych postaci polskiego lotnictwa w II Rzeczypospolitej i w znaczący sposób przyczynił się do jego popularyzacji.

← Bolesław Orliński w roli pilota wojskowego Jana Kuklińskiego w filmie „Orle” w reż. Wiktora Biegańskiego, 1926 r.
📄 Narodowe Archiwum Cyfrowe

Bolesław Orliński

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Najmłodsze lata

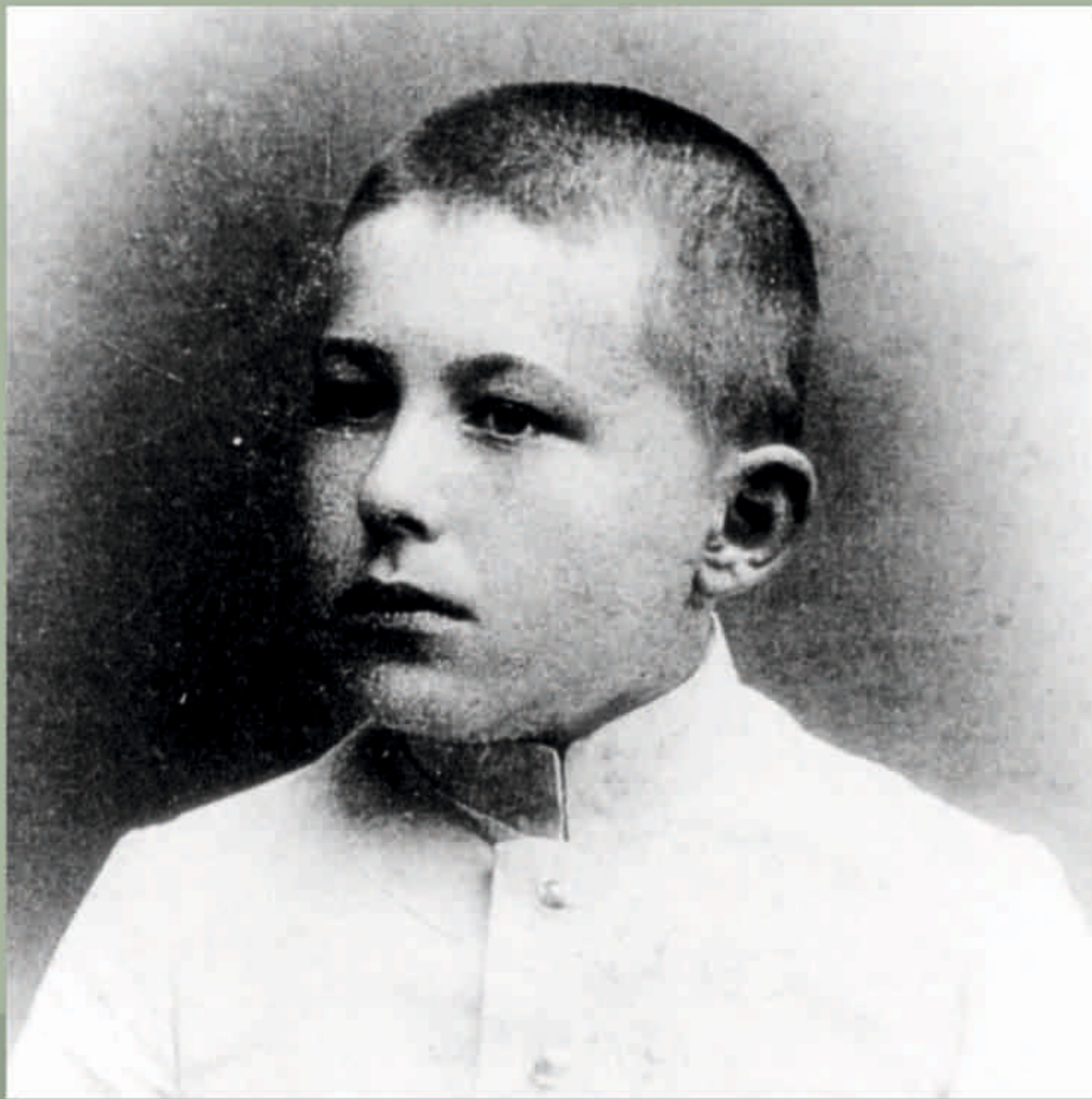
1899

Bolesław Orliński przyszedł na świat 13 kwietnia 1899 r. w Niwerce położonej nieopodal Kamieńca Podolskiego. Jego rodzice, Włodzimierz i Eufemia, posiadali tam majątek ziemski, w którym wychowywał się wraz z młodszymi siostrami. Tradycje rodzinne oraz otoczenie wpłynęły na zamiłowanie młodego Bolesława do jeździectwa. Jego ojciec organizował wyścigi konne, a pradziadek Franciszek Orliński był oficerem artylerii konnej.

↑ Bolesław Orliński z siostrami: Jadwigą i Amelią, ok. 1907 r.

📍 Zbiory Stanisława Błasiaka

↑ Bolesław jako mały chłopiec, ok. 1905 r.

📍 Muzeum Lotnictwa Polskiego

↑ Włodzimierz i Eufemia Orlińscy z synem Bolesławem, pierwsze lata XX w.

📍 Muzeum Lotnictwa Polskiego

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Narodziny pasji

1910

↑ Fotografia rodziny Orlińskich: Bolesław wraz z matką Eufemią oraz siostrami Jadwigą i Amelią, ok. 1915 r.

📍 Zbiory Stanisława Błasiaka

→ Siergiej Utoczkin pilotujący dwupłatowiec Farman IV, 1910 r.

📍 Siergiej Czelnokow, domena publiczna

↑ Widok na Kamieniec Podolski z wieży ratuszowej, ok. 1885 r.

📍 Michał Greim, Biblioteka Narodowa

↑ Bolesław Orliński, ok. 1911 r.

📍 Muzeum Historii Lotnictwa

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

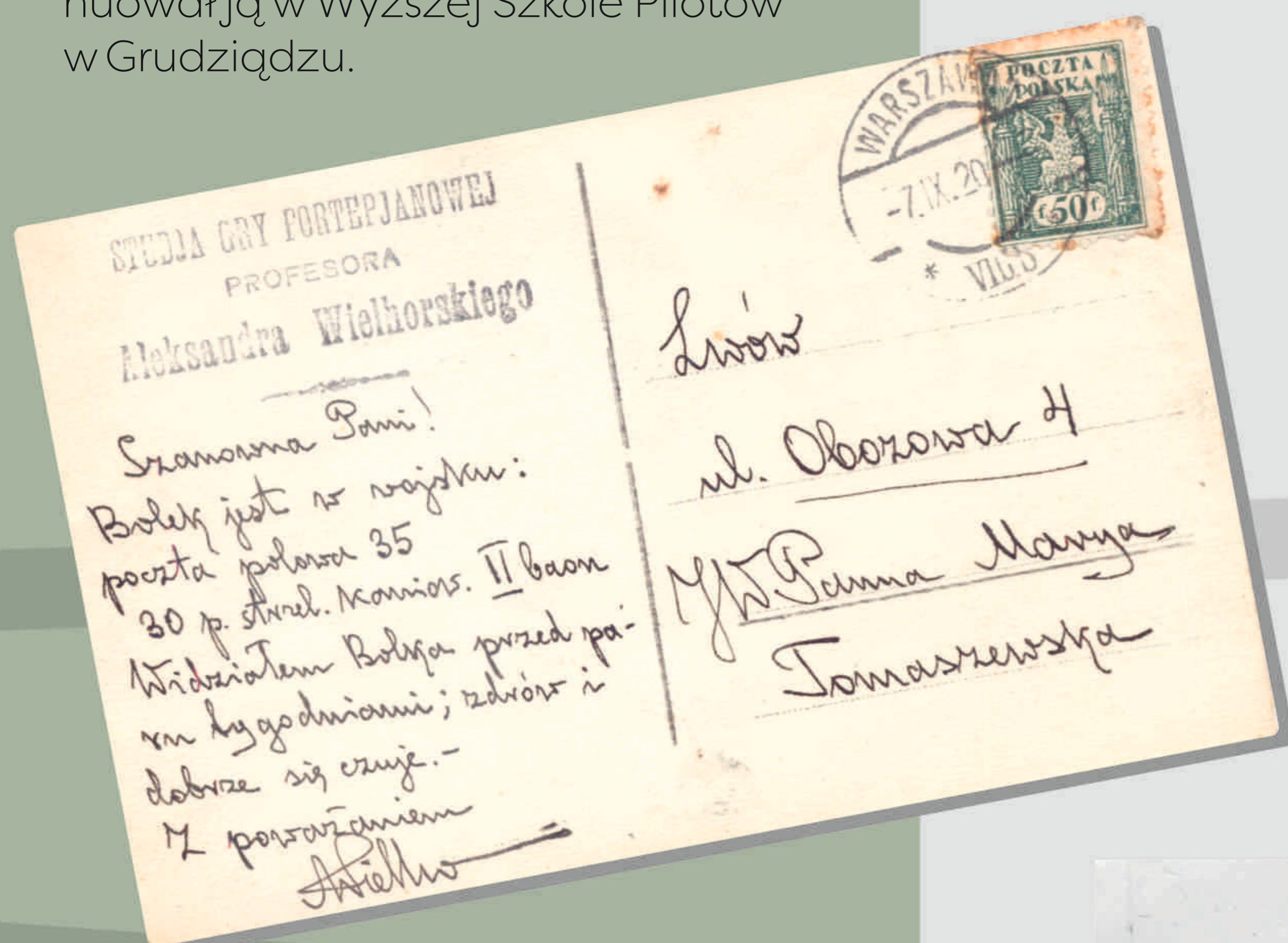
Żołnierz trzech armii

1916

W trakcie I wojny światowej służył w trzech armiach. W maju 1916 r. wstąpił do rosyjskiego wojska, a po roku dołączył do nowo sformowanego I Korpusu Polskiego, w którym służył aż do jego demobilizacji w maju 1918 r. Powrócił do Kamieńca Podolskiego, a następnie na krótko został wcielony do armii ukraińskiej dowodzonej przez Symona Petlurę. Kilka miesięcy później, w trakcie wojny polsko-bolszewickiej otrzymał pierwszy przydział do polskiej jednostki lotniczej i odbył, jeszcze z pozycji pasażera, swój pierwszy lot. Naukę pilotowania rozpoczął we wrześniu 1920 r. w Niższej Szkole Pilotów w Bydgoszczy i kontynuował ją w Wyższej Szkole Pilotów w Grudziądzu.

↑ Bolesław Orliński (trzeci z lewej) w Niższej Szkole Pilotów w Bydgoszczy, 1920 r.
📍 Zbiory Stanisława Błasiaka

↑ Pocztaówka z informacją o miejscu stacjonowania Orlińskiego, adresowana do jego narzeczonej Marii Tomaszewskiej, 1920 r.

📍 Muzeum Lotnictwa Polskiego

↑ Orliński jako instruktor w Wyższej Szkole Pilotów w Grudziądzu, 1923 r.

📍 Muzeum Lotnictwa Polskiego

↑ Budynek Wyższej Szkoły Pilotów w Grudziądzu, 1920-1925 r.

📍 Zbiory Stanisława Błasiaka

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

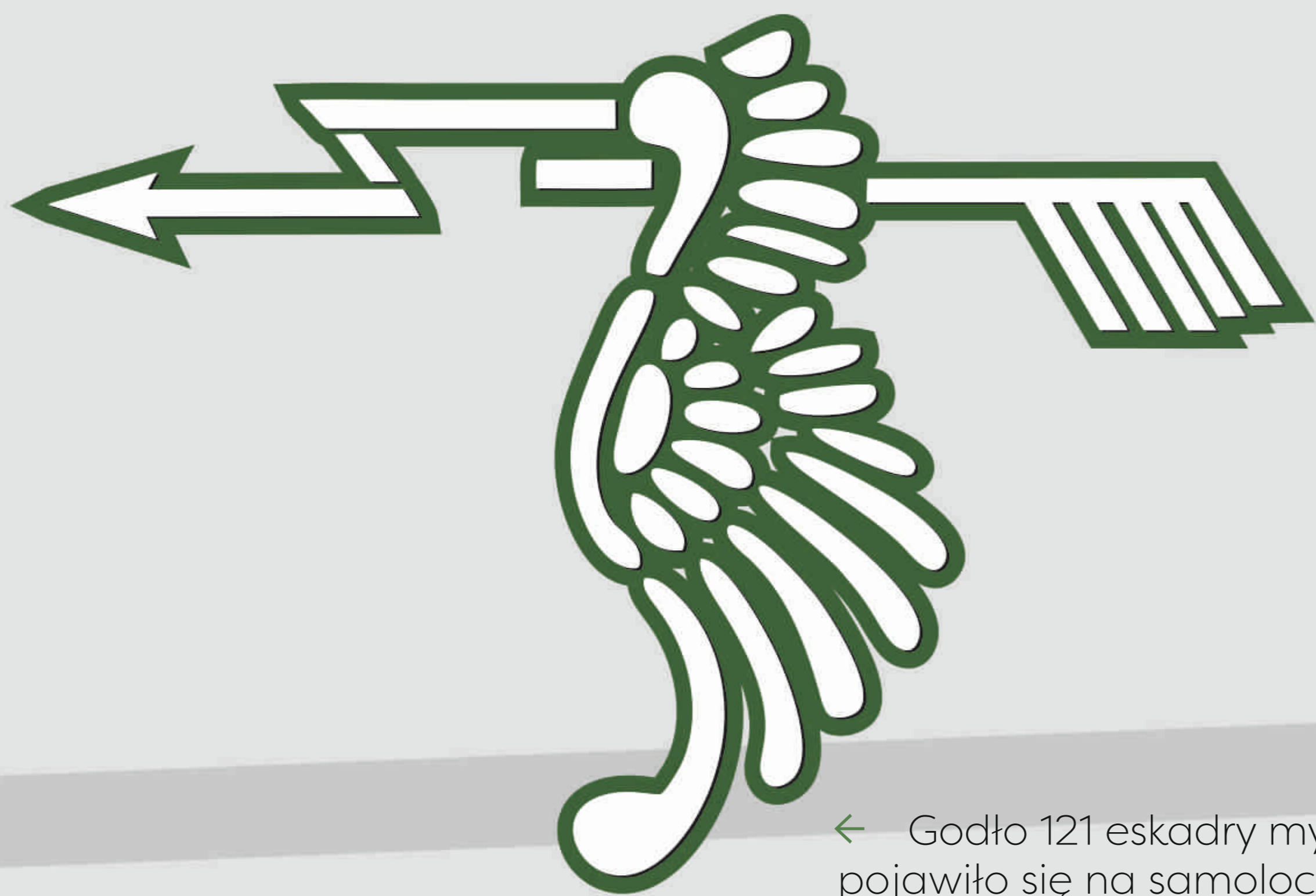
Trudne początki

1926

↑ Orliński (w środku, na rękach trzyma psa) w 11 pułku myśliwskim w Lidzie, lata dwudzieste XX w.

📍 Muzeum Lotnictwa Polskiego

← Godło 121 eskadry myśliwskiej pojawiło się na samolocie Breguet XIX, którym polscy lotnicy dotarli do Tokio. W tej jednostce w 1926 r. służył Orliński.

📍 Domena publiczna

↑ Samolot Potez XXV przelatujący nad lotniskiem, 1929 r.

📍 Narodowe Archiwum Cyfrowe

W 1925 r. Orlińskiego przydzielono do formującego się w Lidzie 11 pułku myśliwskiego, gdzie zajmował się m.in. szkoleniem pilotów. W maju 1926 r. szef Departamentu Lotnictwa Ministerstwa Spraw Wojskowych, płk. Ludomił Rayski zaproponował mu udział w rajdzie lotniczym z Paryża do Tokio, którego sam był pomysłodawcą i organizatorem. Po kilku dniach Orliński odebrał we Francji przygotowany do tej misji samolot Potez XXV i wraz z mechanikiem Leonardem Kubiakiem wyleciał do Warszawy. Ten etap rajdu zakończył się jednak klęską. Orliński, z powodu awarii silnika, był zmuszony do lądowania w Czechach, a sama maszyna nie nadawała się do dalszego lotu.

↑ Gen. Ludomił Rayski, 1939 r.

📍 Wojskowe Biuro Historyczne

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Do krainy wschodzącego słońca

Lot do Tokio stanął pod znakiem zapytania, a dzięki determinacji Orlińskiego nie został anulowany. Zaproponował on przelot samolotem Breguet XIX, którym rok wcześniej sam Rayski obleciał Morze Śródziemne. Po remoncie maszyny, 27 sierpnia 1926 r. Orliński wraz z Kubiakiem wylecieli z Warszawy i po 9 dniach wylądowali w Tokio. Ich trasa wiodła przez Związek Sowiecki, Mongolię, Chiny i Koreę, a polscy lotnicy szczególnie ciepło zostali przywitani w chińskim Harbinie przez mieszkającą tam licznie Polonię. Po przylocie do stolicy Japonii, Orliński i Kubiak zostali odznaczeni Orderami Wschodzącego Słońca przez Ministra Wojny gen. Kazushige Ugakiego.

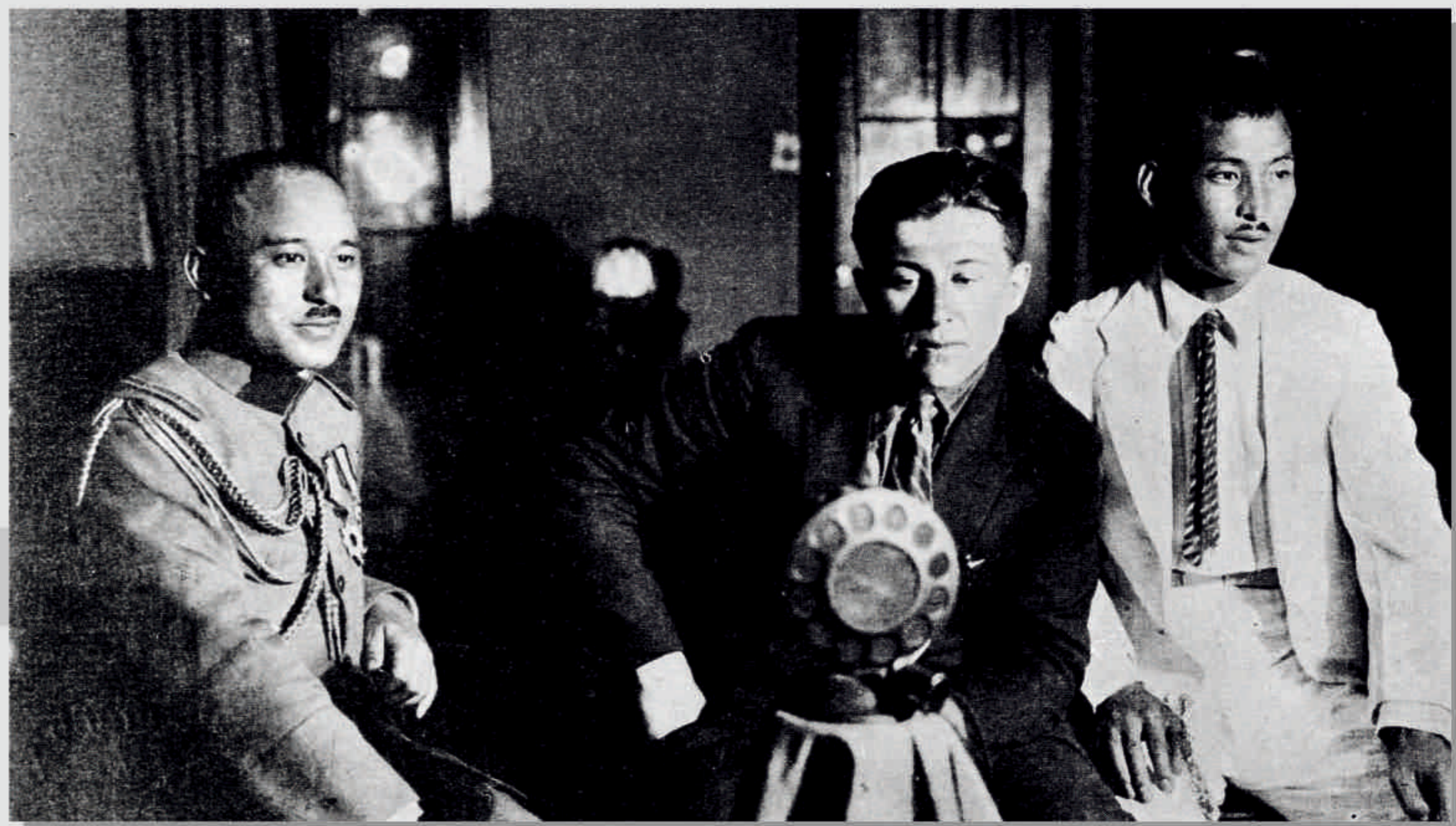
↑ Awers japońskiego Orderu Wschodzącego Słońca.

📄 Domena publiczna

↑ Orliński i Kubiak wysiadający z samolotu po wylądowaniu na lotnisku w Tokorozawie w Japonii, 5 września 1926 r. „Lot Polski” 1926, nr 11.

📄 Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie

↑ Orliński przed mikrofonem w japoński radiu, Tokio, wrzesień 1926 r. „Lot Polski” 1926, nr 11.

📄 Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie

← Pamiątkowa fotografia z Japonii. W pierwszym rządzie od lewej: Leonard Kubiak, Kazushige Ugaki i Bolesław Orliński. Za nimi Wacław Jędrzejewicz, polski attaché wojskowy w Japonii, Tokio, wrzesień 1926 r.

📄 B. Orliński, *Do krainy wschodzącego słońca*, Warszawa 1978.

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Jeszcze kilka lat temu Polska nie istniała na mapach Europy. Dzisiaj wysyła ona swych lotników do dalekiej Japonii. Niech ten fakt świadczy o coraz większym rozkwicie mojej Ojczyzny (...) Raz jeszcze pozdrawiam od narodu polskiego wielki naród japoński, któremu życzymy najwspanialszego rozkwitu. Banzaj!

Przemówienie Bolesława Orlińskiego
w japońskim radiu, 5 września 1926 r.
„Lot Polski”, listopad 1926 r.

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

↑ Bolesław Orliński po powrocie z Tokio, 25 września 1926 r.
📷 Narodowe Archiwum Cyfrowe

Na skrzydłach sławy

Droga powrotna z Japonii wypełniona była gwałtownymi załamaniem pogody, silnymi turbulencjami oraz licznymi awariami samolotu, wymuszającymi lądowanie nawet kilkaset kilometrów przed planowanym postojem. Mimo poważnych przeszkód, Orliński i Kubiak wylądowali 25 września 1926 r. na Polu Mokotowskim w Warszawie. Oczekiwały ich tysiące ludzi, na czele z premierem Kazimierzem Bartlem. Udany lot z Warszawy do Tokio, i z powrotem, przyniósł Orlińskiemu awans do stopnia kapitana, Złoty Krzyż Zasługi oraz sławę.

↑ Medal upamiętniający lot z Warszawy do Tokio autorstwa Józefa Aumillera.
📄 Domena publiczna

↑ Znaczek pocztowy wydany z inicjatywy Ligi Obrony Powietrznej Państwa.
📄 Domena publiczna

↑ Bolesław Orliński (w szalu) w towarzystwie premiera prof. Kazimierza Bartła (trzyma kapelusz). Pierwszy z prawej stoi Leonard Kubiak. Warszawa, 25 września 1926 r.
📄 Narodowe Archiwum Cyfrowe

↑ Przywitanie Bolesława Orlińskiego (w środku) w macierzystym 11 pułku w Lidzie.
📄 Narodowe Archiwum Cyfrowe

↑ Powitanie bohaterów lotu do Tokio na lotnisku mokotowskim, Warszawa, 25 września 1926 r. „Światowid” 1926 r., nr 40 (113).
📄 Biblioteka Jagiellońska

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

W różnych rolach

1929

← Orliński podczas pożegnania z żoną przed wylotem na zawody do Bukaresztu, na których zaprezentował widoczny w tle samolot PZL-Ł2, czerwiec 1930 r.

📄 Narodowe Archiwum Cyfrowe

Po powrocie z Tokio mieszkańcy Warszawy zorganizowali zbiórkę pieniędzy, które posłużyły do zakupu gruntu pod budowę domu. Od firmy produkującej silniki do samolotów Breguet otrzymał on również samochód. Stał się rozchwytywany, otrzymywał liczne zaproszenia na wywiady i spotkania z publicznością. Zagrał nawet postać pilota w filmie „Orleń”, którego kulminacyjną część stanowiła sekwencja widoku Tatr nagrana z pilotowanego przez niego samolotu. We wrześniu 1928 r. odszedł z wojska, ponieważ nie otrzymał wymaganej zgody na ślub ze Stanisławą Gomółką, gdyż dowództwo potraktowało związek jako mezalians. Para pobrała się 13 czerwca 1929 r. w parafii św. Michała w Warszawie.

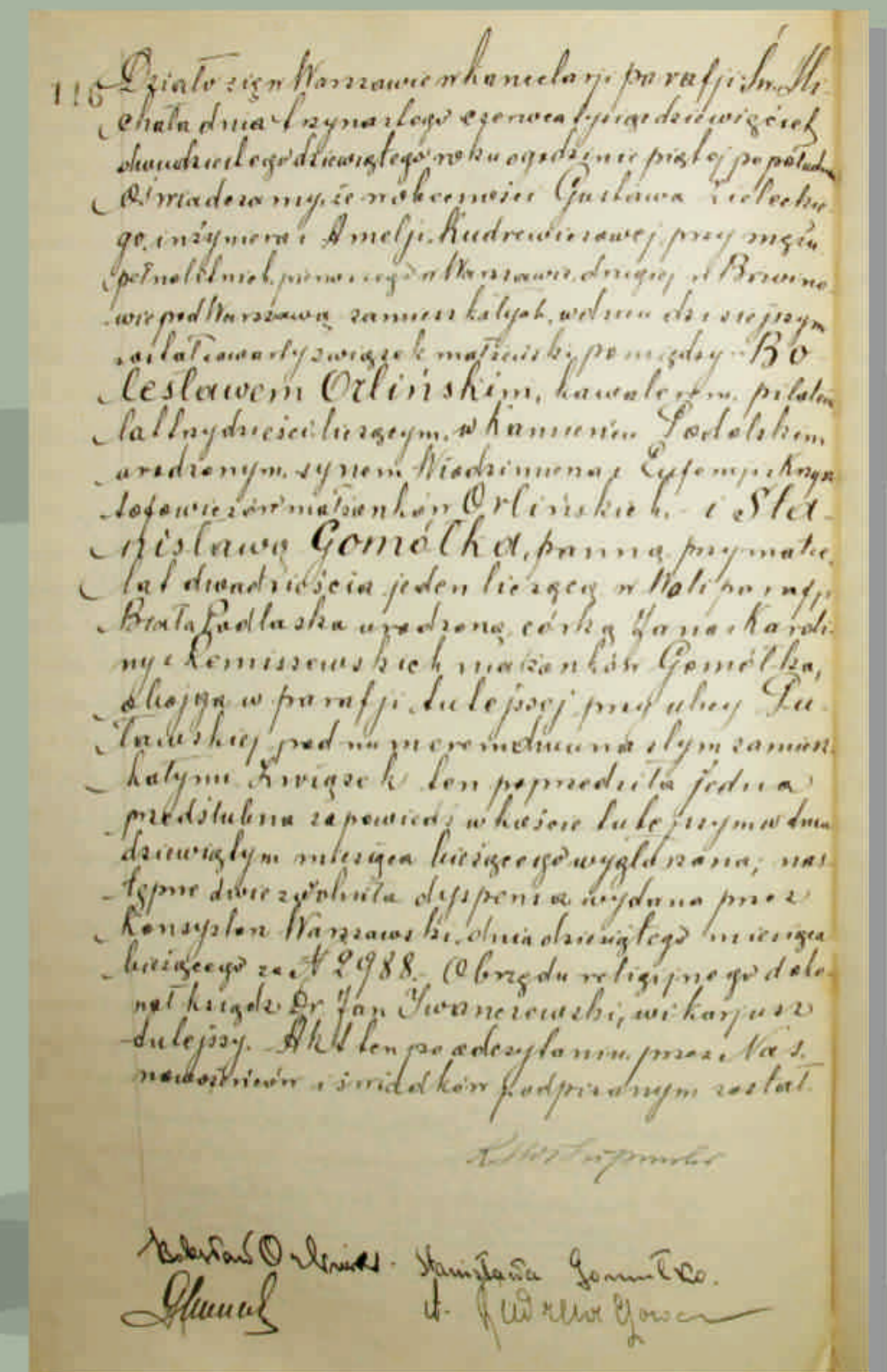
→ Hanka Ordonówna i Bolesław Orliński na planie filmu „Orleń”, 1926 r.

📄 FilMOTEKA Narodowa – Instytut Audiowizualny

← Afisz informujący o spotkaniu z kpt. Orlińskim w jednym z warszawskich kin, listopad 1926 r.

📄 Biblioteka Narodowa

↑ Akt małżeństwa Bolesława Orlińskiego i Stanisławy Gomółki.

📄 Archiwum Archidiecezjalne w Warszawie

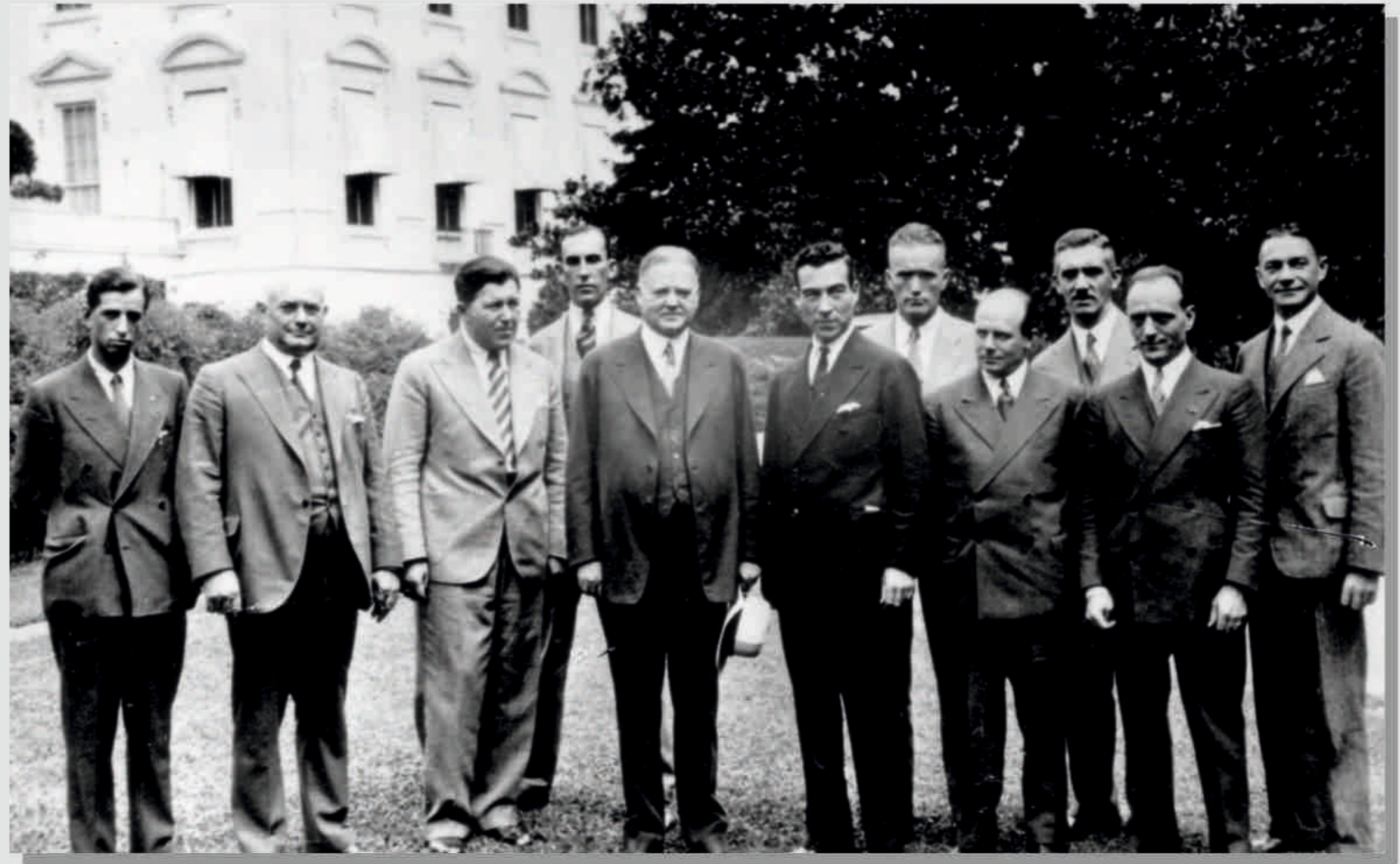

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Oblatywacz

1931

W sierpniu 1929 r. podjął pracę w Państwowych Zakładach Lotniczych, a jednym z jego zadań było oblatywanie i testowanie nowych konstrukcji samolotów. Podczas pierwszego lotu na prototypowej maszynie PZL P-1 doszło do awarii skrzydła znacznie pogarszającej sterowność. Orliński wylądował, ratując maszynę przed zniszczeniem, co ułatwiło ustalenie przyczyny usterki i rozwój tej serii samolotów. W tym czasie brał również udział w zawodach i pokazach lotniczych w Polsce i za granicą. Latem 1931 r., na zaproszenie prezydenta Stanów Zjednoczonych Herberta Hoovera, zaprezentował swoje umiejętności na polskim samolocie PZL P-6 na mityngu lotniczym National Air Races w Cleveland.

↑ Orliński (trzeci od lewej) obok Hoovera (stoi w środku) i czołowych lotników pod Białym Domem, Waszyngton, 1931 r.

📍 Muzeum Lotnictwa Polskiego

↑ Okładka programu zapowiadającego pokaz lotniczy w Cleveland, 1931 r.

📍 Domena publiczna

→ Bolesław Orliński w towarzystwie lotniczki Dorothy Hester oraz aktora Kena Maynarda, Cleveland, 1931 r.

📍 The Museum of Flight

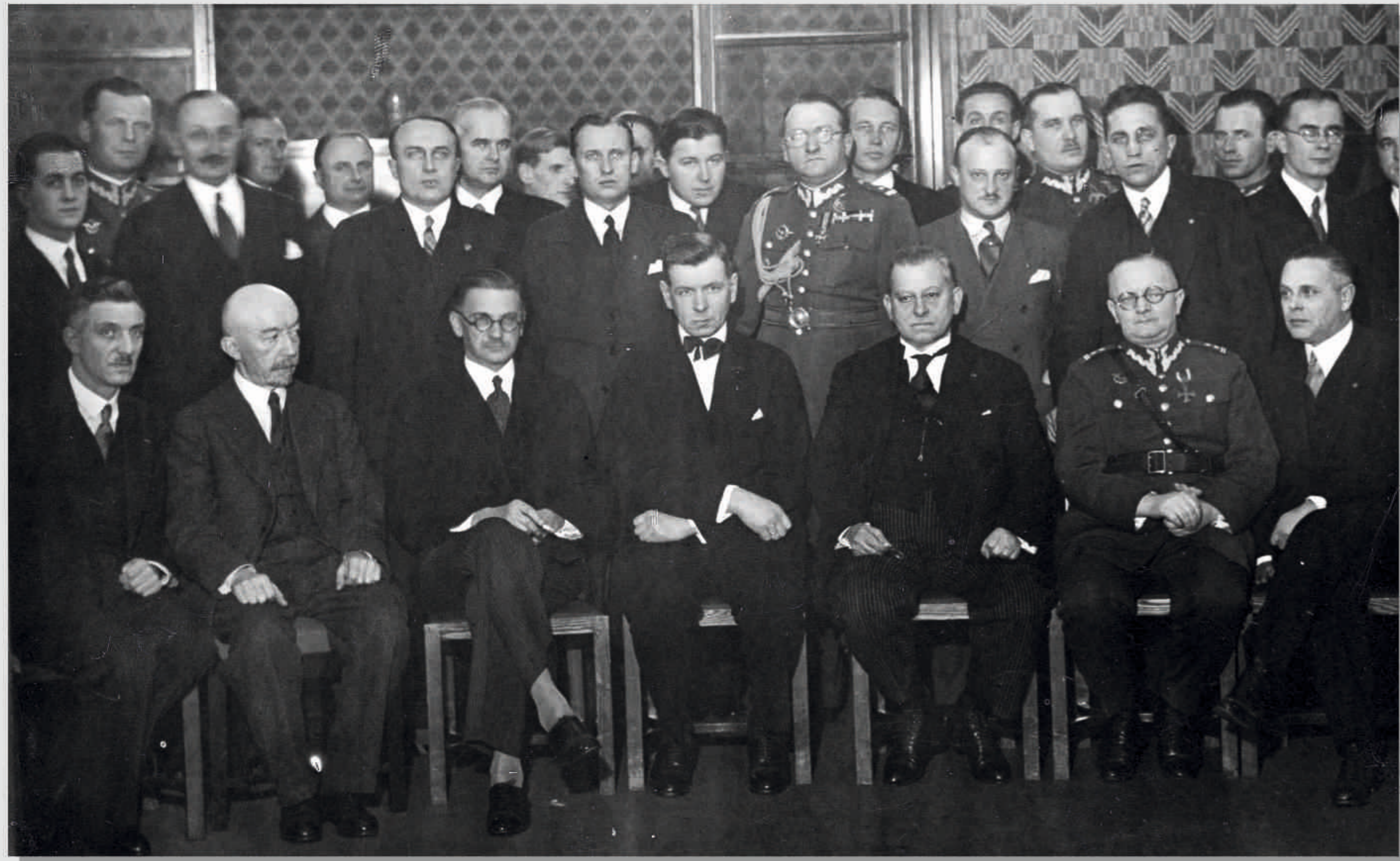
↑ Lotniczki Danuta Sikorzanka (z lewej) i Maria Wardasówna (z prawej) w towarzystwie wojewody śląskiego Michała Grażyńskiego i Bolesława Orlińskiego (w pilotce) podczas pokazu lotniczego w Katowicach, 11 października 1931 r.

📍 Narodowe Archiwum Cyfrowe

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Kaskader

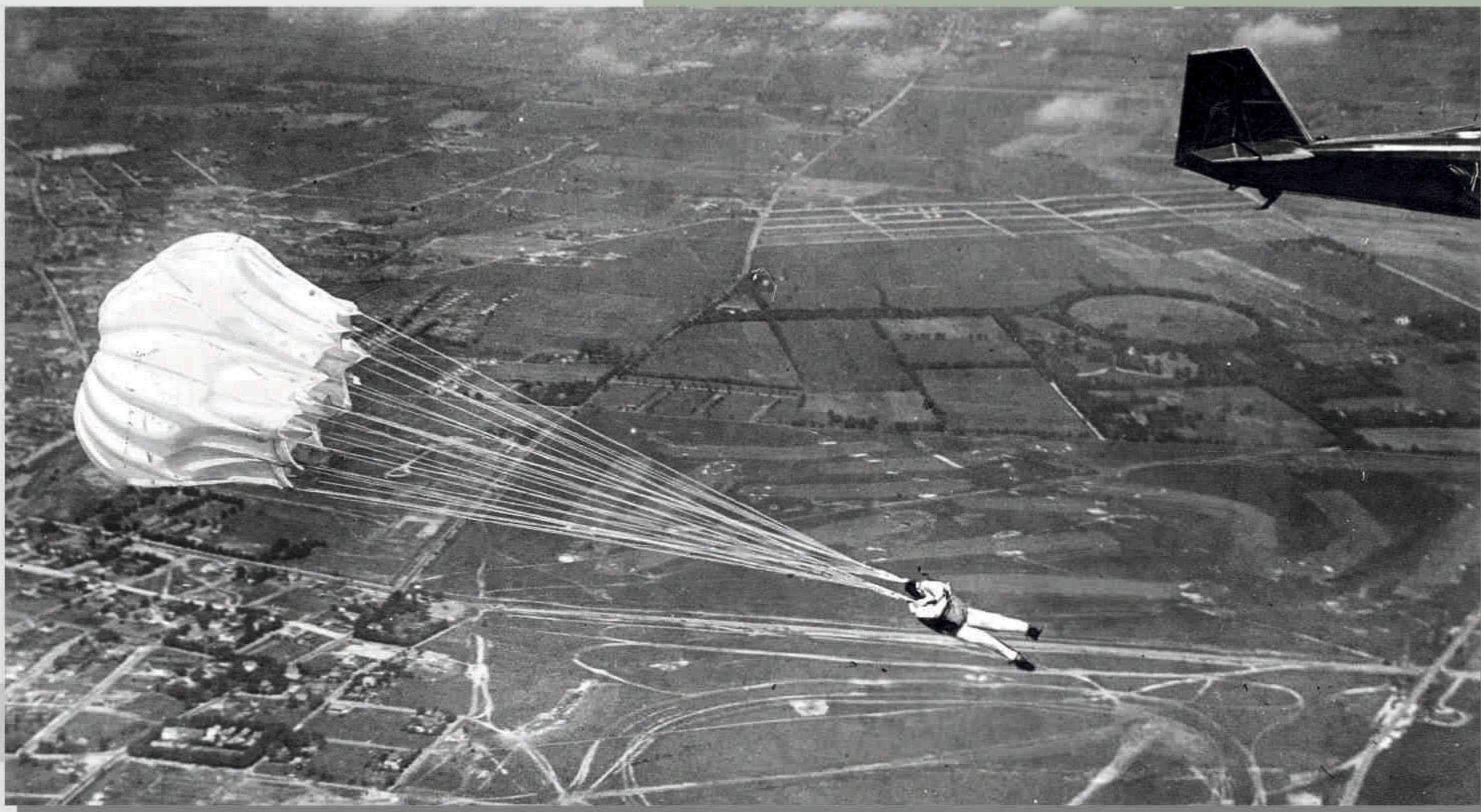
↑ Fotografia grupowa wykonana podczas obchodów pięciolecia Aeroklubu RP, Warszawa, grudzień 1932 r. Orliński stoi w środku.

📷 Narodowe Archiwum Cyfrowe

Wykonywana przez Orlińskiego do końca lat trzydziestych XX w. praca pilota doświadczalnego wiązała się z ogromnym ryzykiem. We wrześniu 1932 r. awaria samolotu PZL P-7 zmusiła go do ratowania życia skokiem na spadochronie. Zakończyło się to bardzo poważną kontuzją nogi, przez którą spędził osiem miesięcy w szpitalu. Przynajmniej kilkakrotnie znalazł się w sytuacji zagrożenia życia, ratował się wówczas skokiem na spadochronie lub awaryjnym posadzeniem maszyny poza lądowiskiem. Udało się to dzięki jego ponadprzeciętnym umiejętnościom. W Państwowych Zakładach Lotniczych w Warszawie pracował aż do września 1939 r.

→ Orliński na spadochronie, 1931 r.

📷 Narodowe Archiwum Cyfrowe

↑ Orliński niesiony na noszach po wypadku lotniczym, wrzesień 1932 r.

📷 Narodowe Archiwum Cyfrowe

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Dowódca

1939

W czasie kampanii wrześniowej w 1939 r. Orliński powrócił do służby wojskowej. Został wysłany do Rumunii z misją odbioru samolotów, które finalnie nie dotarły na miejsce. Po tym niepowodzeniu przybył do Francji, z której wysłano go wraz z grupą polskich lotników do Wielkiej Brytanii w grudniu 1939 r. Na wyspach początkowo szkolił pilotów, a w październiku 1943 r. dostał przydział do 305 Dywizjonu Bombowego. Największy ciężar odpowiedzialności spadł na niego, kiedy 1 sierpnia 1944 r. objął dowództwo nad dywizjonem.

↑ Polscy lotnicy wybrani do przetransportowania z Francji do Wielkiej Brytanii. Wśród nich znalazł się Bolesław Orliński, na zdjęciu z drugim numerem, 1939 r.

📍 Zbiory Stanisława Błasiaka

↑ Podpisujący dziennik Orliński wraz z nawigatorem Janem Lemieszonkiem (pierwszy z prawej), z którym podczas II wojny światowej wykonał 49 lotów bojowych, 1944 r.

📍 Zbiory Stanisława Błasiaka

↑ Bolesław Orliński (siedzi w środku) wraz z personelem technicznym Dywizjonu 305.

📍 Muzeum Lotnictwa Polskiego

→ Odznaka Dywizjonu 305.

📍 Domena publiczna

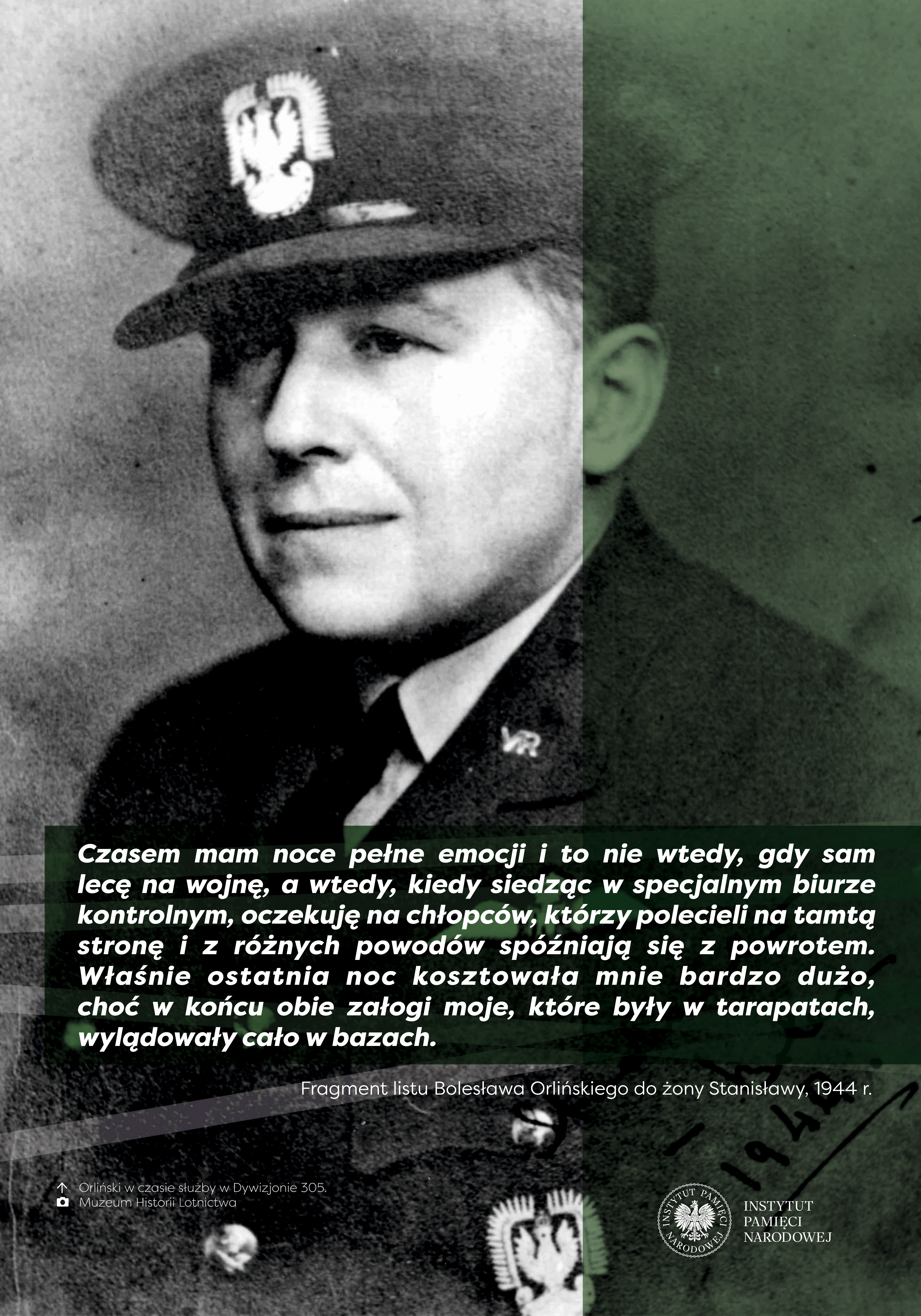

↑ Załoga Dywizjonu 305 przed samolotami Mosquito, Orliński stoi czwarty z lewej.

📍 Muzeum Lotnictwa Polskiego

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Czasem mam noce pełne emocji i to nie wtedy, gdy sam lecę na wojnę, a wtedy, kiedy siedząc w specjalnym biurze kontrolnym, oczekuję na chłopców, którzy polecieali na tamtą stronę i z różnych powodów spóźniają się z powrotem. Właśnie ostatnia noc kosztowała mnie bardzo dużo, choć w końcu obie załogi moje, które były w tarapatach, wylądowały cało w bazach.

Fragment listu Bolesława Orlińskiego do żony Stanisławy, 1944 r.

Na emigracji

1945

W lutym 1945 r. Orliński odszedł z dywizjonu lecz pozostał w strukturach brytyjskich Królewskich Sił Powietrznych, gdzie otrzymał przydział do lotnictwa transportowego. W 1948 r. wraz z żoną Stanisławą opuścił Wielką Brytanię. Małżeństwo przeniosiło się do Związku Południowej Afryki (obecnie RPA), gdzie Orliński pracował jako kierowca. Ostatnim przystankiem na emigracyjnej drodze Orlińskich była Kanada, do której wyjechali w 1953 r. Za oceanem pozostali już na stałe.

↑ Fotografia portretowa Bolesława i Stanisławy Orlińskich, lata czterdzieste XX w.

📍 Zbiory Stanisława Błasiaka

↑ Dom Orlińskich w Toronto, listopad 1955 r.

📍 Zbiory Stanisława Błasiaka

↑ Potwierdzenie nadania Orlińskiemu kanadyjskiego obywatelstwa, sierpień 1959 r.

📍 Muzeum Lotnictwa Polskiego

↑ Bolesław Orliński wraz ze skautami, lata sześćdziesiąte XX w.

📍 Zbiory Stanisława Błasiaka

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Ostatnie lata

1967

↑ Uroczystość 50. rocznicy lotu z Warszawy do Tokio, Toronto, wrzesień 1976 r.

📍 Muzeum Lotnictwa Polskiego

↑ Spotkanie rodzeństwa po ponad 50 latach
- Bolesław Orliński wraz z siostrą Amelią, sierpień 1990 r.

📍 Zbiory Stanisława Błasiaka

↑ As myśliwski z czasów II wojny światowej Stanisław Skalski (po prawej) w rozmowie z Orlińskim, lata osiemdziesiąte XX w.

📍 Zbiory Stanisława Błasiaka

W Kanadzie pracował jako referent zaopatrzenia w fabryce samolotów w Toronto. Po przejściu na emeryturę w kwietniu 1967 r., podjął pracę w kanadyjskiej organizacji Corps of Comissionaires, świadczącej usługi w budynkach rządowych i bazach wojskowych. Zawodowo był aktywny do 1980 r., a po śmierci żony w 1987 r., zamieszkał w domu opieki „Wawel Villa” mieście Mississauga, koło Toronto.

↑ Małżeństwo Orlińskich, lata siedemdziesiąte XX w.

📍 Zbiory Stanisława Błasiaka

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Upamiętnienie

1992

Płk. pil. Bolesław Orliński zmarł 28 lutego 1992 r. w szpitalu w Toronto. Kilka miesięcy później jego prochy spoczęły na cmentarzu we Wrocławiu. Pamięć o bohaterze lotu do Tokio jest podtrzymywana w kraju i za granicą. W Mississaudze, w której spędził ostatnie lata swojego życia, otwarto w 2002 r. Archiwum i Muzeum imienia pilota. W Polsce jest on patronem Szkoły Podstawowej nr 118 we Wrocławiu, wrocławskiego Aeroklubu oraz 3. Skrzydła Lotnictwa Transportowego w Powidzu.

↑ Wiele dla upamiętnienia bohatera lotu do Tokio zrobił Stanisław Błasiak (pierwszy z lewej). W lutym 1992 r. spotkał się z Orlińskim.

📍 Zbiory Stanisława Błasiaka

↑ Pogrzeb Orlińskich we Wrocławiu, 8 sierpnia 1992 r.

📍 Zbiory Stanisława Błasiaka

← Sztandar wrocławskiej Szkoły Podstawowej nr 118 im. płk. pil. Bolesława Orlińskiego

📍 Zbiory Szkoły Podstawowej nr 118 im. płk. pil. Bolesława Orlińskiego we Wrocławiu

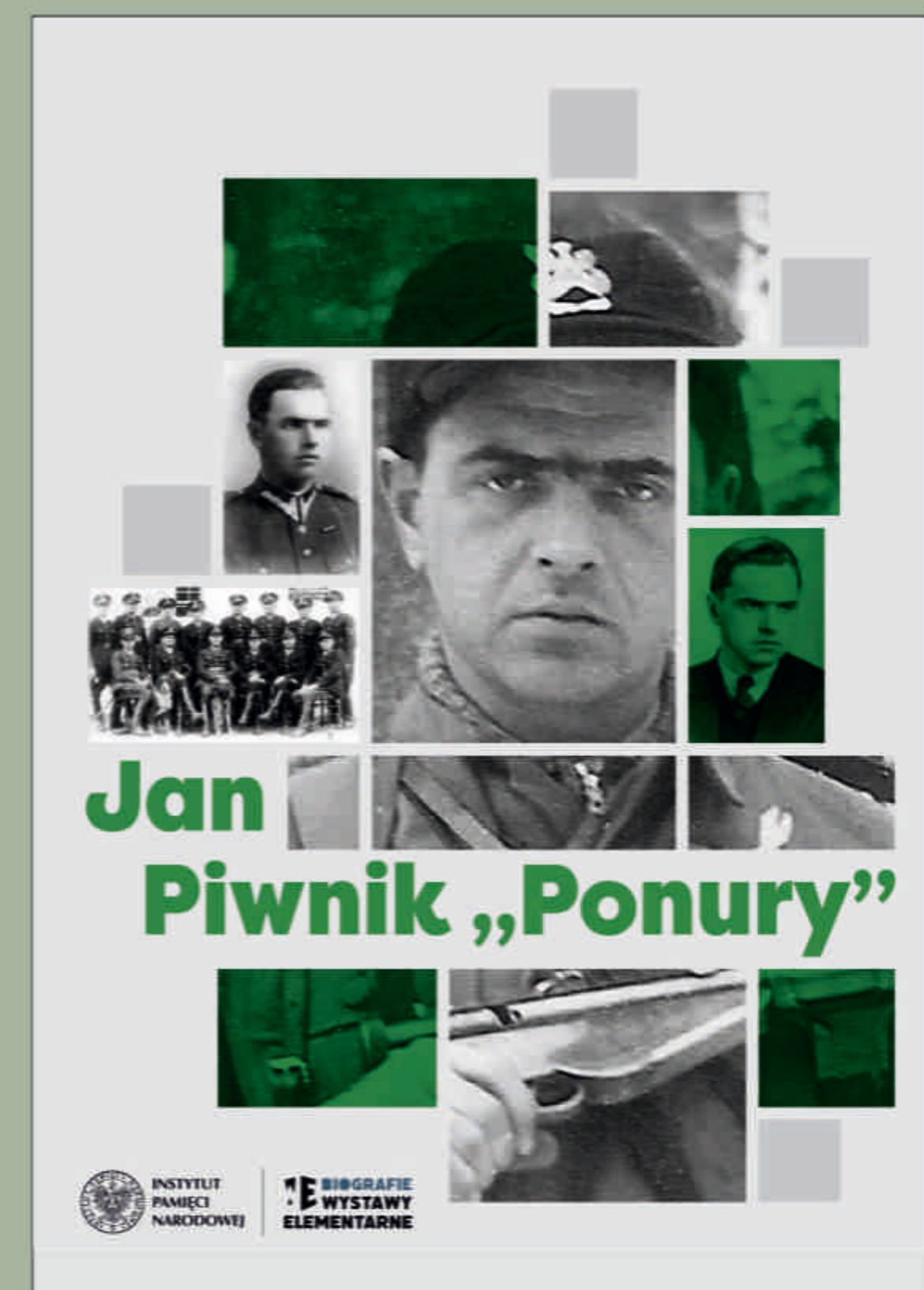
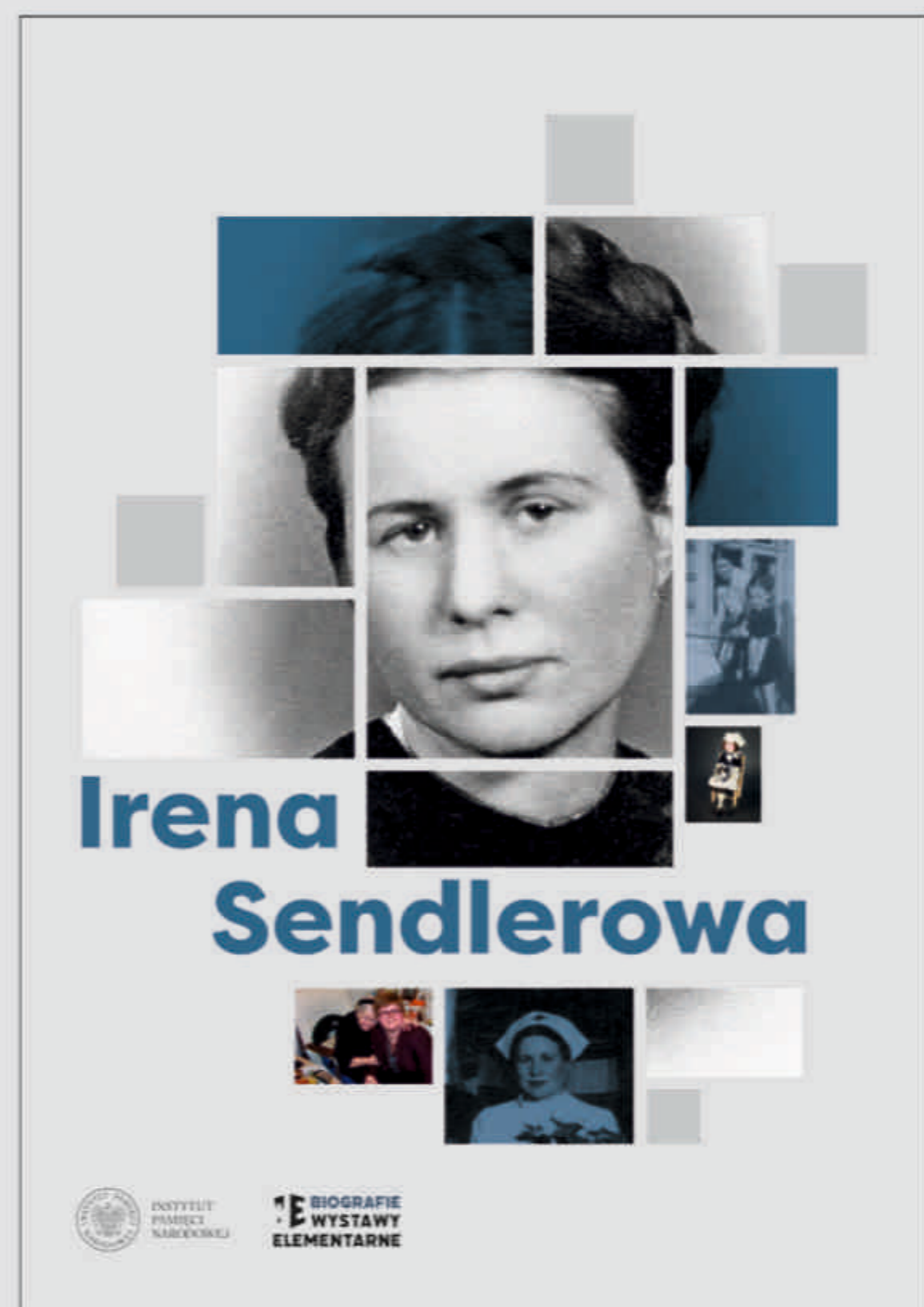
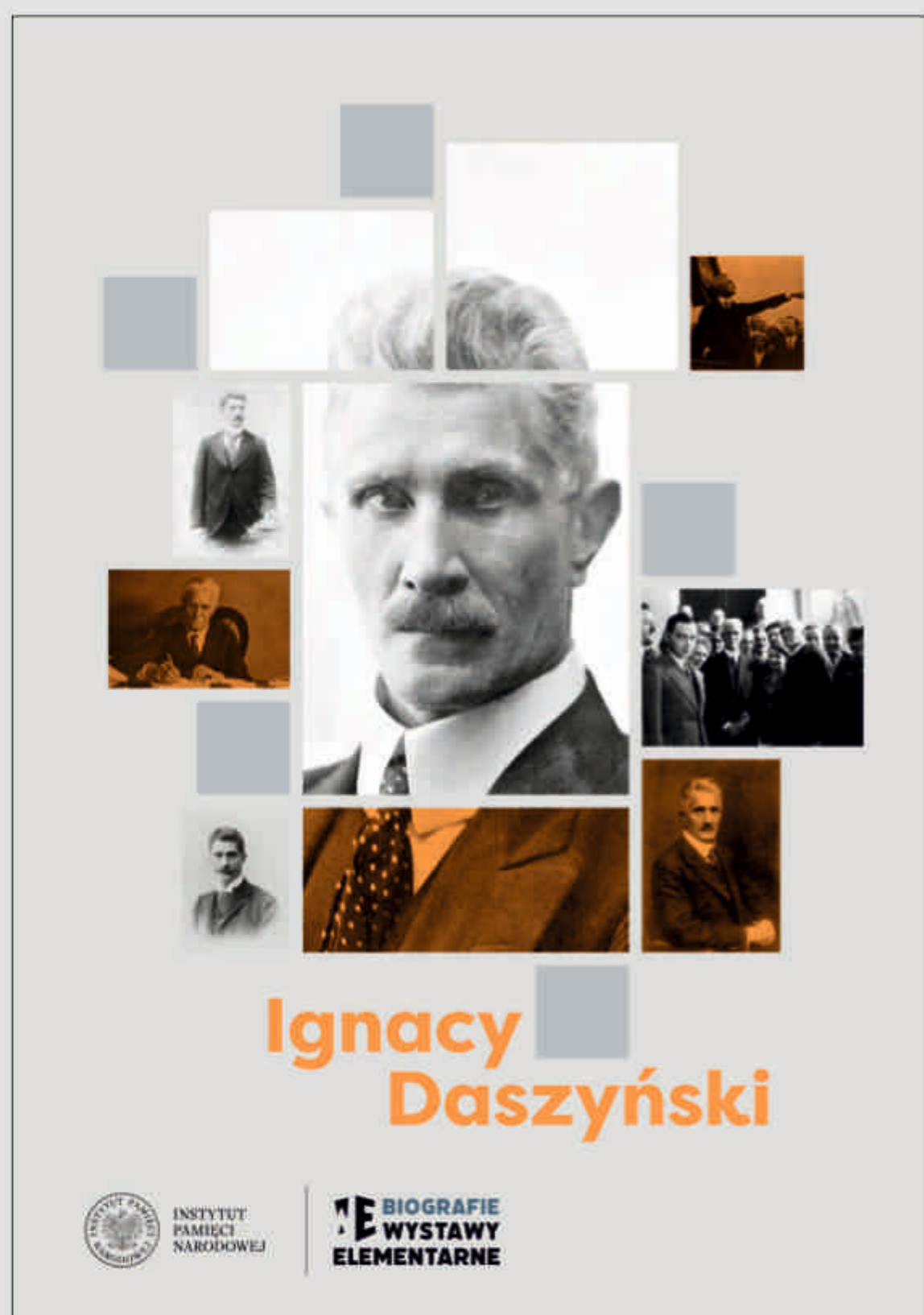
↑ Pod domem, w którym mieszkali Orlińscy w latach trzydziestych XX w. znajduje się pamiątkowa tablica. Uroczystość jej odsłonięcia odbyła się 18 października 2018 r. Warszawie, przy ul. Raławskiej 94.

📍 Bartłomiej Nowak, IPN

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Zobacz więcej wystaw z serii na www.edukacja.ipn.gov.pl

Zobacz inne wystawy elementarne:

Autor wystawy: Jakub Mularczyk

Recenzenci: Łukasz Kasza, Magdalena Śladecka

Koncepcja graficzna serii: Paulina Guła

Skład: Janusz Furmańczyk

W wystawie wykorzystano zdjęcia: Michała Greima, Siergieja Czelnokowa, Bartłomieja Nowaka oraz materiały pochodzące ze zbiorów: Stanisława Błasiaka „Archiwum Archidiecezjalnego Warszawskiego”, Biblioteki Narodowej, Biblioteki Jagiellońskiej, Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie, Filmoteki Narodowej – Instytutu Audiowizualnego, domeny publicznej, Instytutu Pamięci Narodowej, Instytutu Polskiego i Muzeum im. gen. Sikorskiego w Londynie, Muzeum Lotnictwa Polskiego, Narodowego Archiwum Cyfrowego, Szkoły Podstawowej nr 118 we Wrocławiu, The Museum of Flight, Wojskowego Biura Historycznego oraz publikacji B. Orlińskiego *Do krainy wschodzącego słońca, Warszawa 1978*.

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ